

KIRÁLY ANDRÁS

Fülöp atya Szíriában

FÜLÖP METROPOLITA SZEMÉLYESEN VITTE EL A GÖRÖGKATOLIKUS METROPÓLIA ÁLTAL MEGHIRDETETT ADOMÁNYGYŰJTÉS EREDMÉNYÉT SZÍRIÁBA, MELYET EGY KERESZTÉNY FALU MEGSEGÍTÉSÉRE INDÍTOTTUNK. ÉLMÉNYEIRŐL, A SZÍRIAI HÁBORÚRÓL ÉS A KÖZEL-KELETI KERESZTÉNYEKRŐL BESZÉLGETTÜNK.

Honnan jött az adománygyűjtés ötlete?

Egy orientalista kutató, Speidl Bianka – aki tizenöt évén át járt Szíriába – egy nemzetközi keresztény szervezeten keresztül került kapcsolatba a szíriai al-Dmeine falu lakosaival. Ő hívta föl a figyelmemet arra, hogy templomuk megrongálódott a harcok során, az áramellátás pedig – mint mindenhol az országban – igen kiszámíthatatlan. Ekkor jött az ötlet, hogy gyűjtést szervezzünk. Két hónap alatt közel tízmillió forintot sikerült összegyűjtőnk, melyet a hívek, a szeretetszolgálatok és a görögkatolikus egyház adott össze. Az áramellátás javítása érdekében két napelemet is vittünk, valamint két számítógépet is. Ezúton köszönöm mindenkinek, aki hozzájárult e nemes kezdeményezéshez!

Miért kellett személyesen kivinni az adományt?

Egyrészt ekkora összeg utalása teljesen bizonytalan a térségben, egyáltalán nem biztos, hogy megérkezik a címzett számlájára. Másrészt korábban iraki papokkal találkoztam, akik megerősítettek abban, hogy a személyes találkozás nagyon sokat számít az ott élő keresztényeknek. Ez teljes mértékben bebizonyosodott az utunk során. Természetesen nagyra értékelték az anyagi és tárgyi adományt, de még többet jelentett számukra, hogy egy távoli ország görögkatolikusai gondoltak rájuk, meglátogatták őket, és éreztették velük: nincsenek egyedül. Ez a tapasztalat mindennél többet jelentett nekik is, nekünk is.

Hogy lehet ennyi pénzt és napelemet Szíriába vinni?

A Külügyminisztérium készségesen segített ebben. Mivel a térségben mindenhol a dollár a legstabilabb fizetőeszköz, átváltottuk az összeget, és a 27 000 dollárt borítékokba helyezve egy biztonságosan lezárt dobozba tettük. A dobozt a Külügyminisztérium lepecsételte, föl-

címkezte, ezáltal hivatalos állami küldemény lett, amelyhez külügyminisztériumi futárigazolványt kaptam. Ez biztosította, hogy a repülőtéren senki nem nyithatta ki a dobozt, nem sérthette föl a viaszpecsétet. A doboz egész úton a válltászámban volt. A napelemeket és a számítógépeket egy alaposan becsomagolt dobozban vittük, ám már a reptéren kiderült: az akkumulátort nem engedik a gépre, így azt itthon kellett hagynunk.

Nem veszélyes jelenleg Szíriába utazni?

A Külügyminisztérium és minden európai hivatalos szerv azt javasolja, hogy inkább ne utazzunk Szíriába, hiszen ott 2011 óta véres harcok dúlnak. Noha az ország nyugati része javarészt a kormányerők kezén van, helyi föllángolások bárhol történhetnek. Damaszkusz északi részét például még mindig a lázadó fegyveresek tartják kézben, a városból kivezető autópályát pedig ottlétünk alatt foglalta el egy lázadó csoport, ezért eltereltek bennünket egy kitérő felé. A Damaszkusztól északra fekvő területeket tavaly még az Iszlám Állam és más iszlamista terrorcsoportok uralták, de ma a hadsereg ellenőrzi azt is. Mivel tanácsadóink mind lebeszéltek az odautazásról, így a vízumot sem váltottuk ki. Mint később tapasztaltuk, biztonság uralkodik a térségben, de a háború szaga a levegőben lógott. Rettentő nagy katonai jelenlét, sűrű ellenőrző pontok, fegyveresek mindenhol, szétlőtt házak, úttorlaszok, kiégett autók kísérték utunkat.

Nem félt?

Félni nem féltém, de megrázó volt a pusztítás nyomát látni, emberrablás és gyilkosság helyén járni, rémisztő történeteket hallgatni, útlezárásba futni, néhány kilométerre lenni lázadó csapatoktól.

Hogy jutottak el mégis Szíriába?

Mivel a háború kezdete óta megszűnt a légi forgalom az ország fölött, csak a közeli repterekre lehet repülni, ez Bejrút vagy a jordán főváros, Ammán. Bejrútba repültünk. Bianka segítségével az interneten keresztül kapcsolatba kerültünk a melkita szeminárium rektorával, Naim el-Gharbi atyával, aki az említett szíriai faluból származik. Neki adtuk át az adományokat. Isztambulban kellett átszállni, a csatlakozásig fél nap volt, ez idő alatt megnéztük a Szent Bölcsesség, vagyis az Hagia Szophia templomát, a világ valaha volt legnagyobb keresztény templomát. Egy szerencsétlen járatlekés miatt a reptéren éjszakáztunk, s csak hajnali fél ötkor érkezünk meg Bejrútba, ahol már várt ránk Naim atya. Reggeli után átadtuk az adományokat, melyekről hivatalos dokumentumokat írtunk alá, majd a szír ortodox pátriárkához voltunk hivatalosak ebédre. A pátriárka előző nap telefonon keresztül följánlotta, hogy elvisz minket Szíriába, és a vízumot is elintézi. Így is lett, egy nap alatt megszerezte a beutazáshoz szükséges dokumentumot, ebéd után pedig saját autójával vitt át Damaszkuszba, a szír fővárosba, miközben végig mesélt a szír ortodoxok, a libanoni polgárháború, a közel-keleti keresztények és a szíriai konfliktus történetéről. Amikor megköszöntem neki, hogy teológiai különbségeink ellenére, ismeretlenül is ilyen önzetlenül, szeretettel lát minket, ezt mondta:

NINCS OLYAN
TEOLÓGIAI KÜLÖNBBSÉG,
MELY MEGKÉRDŐJELEZNÉ
KRISZTUSBAN VALÓ
TESTVÉRISÉGÜNKET!

Meséljen Szíriáról!

Mint végig az országban, Damaszkuszban is erős a katonai jelenlét, szinte kilométerenként fegyveres ellenőrző pontba ütköztünk. A papi reverendát azonban még a muzulmánok is tisztelik, mindenütt azonnal továbbengedtek bennünket, Libanonban és Szíriában egyaránt. A közlekedés számunkra kaotikusnak tűnik, az autók nagy része igen leharcolt állapotban van. A városnak csak az északi és keleti részét sújtotta a háború, romokkal így nem találkozunk. Az óvárosban volt a patriarkátus és a szállásunk is, ez a gyönyörű, ősrégi városrész szerencsére érintetlenül maradt. A szűk utcák-

ban élénk a gyalogos- és gépkocsiforgalom is, a kerékpárokról és motorokról nem is beszélve. Minden sarkon katonai állás, mindenféle szír zászlók és Asszad elnök poszterei, festményei. A katonai jelenléttől eltekintve itt semmi nem érződik a feszült helyzetből, béke van. Rengeteg a több száz éves, düledező, egykor patinás arab ház, ezeket nem újítja föl senki. Csak másnap, Homsz felé tartva mentünk át háború sújtotta városrészekre. Az autópályán mindenki igen nagy sebességgel közlekedik, a motorosokon nem láttunk bukósíkokat sem. Gyakori a katonai teherautók, páncélosok látványa az úton. Az országnak ez a része az ezer-kétezer méteres hegyekkel csipkézett Anti-Libanon hegység része, rengeteg a kanyargós út.

Az emberek általában barátságosak, Damaszkuszban behívtak magukhoz, egy pékségben ajándékba adtak egy szír kenyeret, többen – még muzulmánok is – köszöntek, intettek, sőt, volt, aki áldást is kért. Az éghajlat nagyon forró, este hétkor 37 fok volt.

Miért mentek Homszba?

Homszot a „forradalom elesett fővárosának” is nevezik, innen indultak ki a kormányellenes tüntetések, itt dördültek el az első lövések, itt volt az egyik legnagyobb pusztítás az elmúlt évek során. Al-Dmeine faluja – melynek megromlását temploma helyreállítására gyűjtöttünk – innen húsz kilométerre található. A látogatáshoz azonban – egyházi protokoll szerint – a területileg illetékes püspök engedélyre volt szükség, aki a homszai érsek. Ő pedig meghívott magához ebédre. Borzalmas látvány volt a teljesen rommá lőtt városon végigmenni, de biztató volt, hogy a romok között az élet is újjáindulni látszódott. Az érsekség épületében újabb nyomasztó tényekkel szembesültünk: Az Iszlám Állam szövetségese – és vetélytársa egyben –, az al-Nuszra Front nevű iszlamista terrororganizáció 2012-ben elfoglalta az érsekség épületét, és főhadiszállásként használta azt 2014-es kiűzésükig. Rombolást és mocskot, iszlamista falfirkákat és föl nem robbant bombákat hagytak maguk mögött. A parancsnok íróasztalán jórészt külföldi harcosok útlevelét, az altemplomban kialakított kórházukban pedig a legújabb nyugati gyógyszereket találták a visszatérő egyházi személyek. Megrázó volt a tetőn föl nem robbant bomba, a szétlőtt és csúnyán megromlásra kitért katedrális, és az épületet körülvevő pusztítás. Meglátogattuk a homszai jezsuitákat is, imádkoztunk Frans atya vértanúságának helyszínén és sírjánál, ahol a vértanú tropárját is elénekeltük magyarul. Frans van der Lugt, holland jezsuita szerzetes ötven éve élt Szíriában, inkább tartotta ma-

gát szírnek, mint hollandnak, nem volt olyan szeglete az országnak, amiről ne tudott volna mesélni. Évtizedeken át volt a szegények, elesettek, mozgássérültek, értelmi fogyatékosok támasza, kirándulásokat és közös programokat szervezett keresztény és muzulmán fiataloknak egyaránt, a keresztény–muzulmán együttélés fáradhatatlan harcosa volt. Az ostrom alatt álló Homszból nem volt hajlandó elmenni, mindvégig a nála meghúzódó keresztény és muzulmán menekültek, családok mellett maradt. Nem sokkal a város felszabadítása előtt egy terrorista bejött a kolostor udvarába, Frans atyát keresve. Amikor Frans atya előjött, számos lövéssel meggyilkolta.

Hogyan fogadták al-Dmeine falujában?

Az érsek atyával érkeztünk, a parókián több férfi várt ránk. Rövid beszélgetés után megnéztük a templomot, az épülő katechetikai központot, meglátogattunk néhány családot, sétáltunk a faluban. Mindenhol óriási szeretettel fogadtak bennünket, friss gyümölcssel, kávéval kínáltak, fényképezkedtek velünk. Nagyon nagy megtiszteltetésként élték meg, hogy a magyar görögkatolikus metropolita a házukban látogatta meg őket. Szívszorító történeteket sajnós itt is hallottunk. A falu stratégiai szempontból fontos helyen fekszik Homsz és al-Qusayr között, ahol légi támaszpont van. A bázisért folyó harcoknak állandó színtere volt a falu, ezek során rongálódott meg a templom tetőzete is. Az iszlámisták nyolc falubeli raboltak el, többek között Naim atya két testvérét is. Öt éve nem tudnak róluk semmit. Hamis információkért eddig tizenötezer dollárt csaltak ki tőlük, de több pénzük már nincs. Ám ők nem hagyják, hogy ez megtörje őket, ugyanolyan életkedvvel és energiával élnek mindennapjaikat, mint azelőtt. Naim atya édesanyja nem bírta elviselni gyermekei elrablását: néhány hónapja sírba vitte a bánat. A falubeliek azt mondták,

MEG LEHET SZOKNI

A HÁBORÚT,

A KATONÁK JELENLÉTÉT,

MÉG A BOMBÁZÁST IS.

EGYVALAMIT NEM LEHET

MEGSZOKNI:

A GYLKOLÁST ÉS

AZ EMBERRABLÁST.

Útja során számos egyházi vezetővel találkozott.

Addig nem is tudtam, micsoda „kincsesbányája” a keleti kereszténységnek Libanon. Bejrútban és közvetlen közelségében székel a Közel-Kelet majdnem összes keresztény felekezetének pátriárkája, érseke. Amikor megérkeztünk, mindössze egyetlen találkozó volt megszervezve, ám a Gondviselés segítségével helyben hihetetlenül könnyen sikerült elintézni mindent. A szír ortodox pátriárkával és a homsi érsekkel való találkozást már említettem. Damaszkuszban találkoztam még a melkita érsekkel – akit a szinódus egy héttel később pátriárkának választott –, a szír ortodox érsekkel és szerzetesekkel; vasárnap Bejrútban együtt végeztem a Szent Liturgiát a melkita pátriárkával, vele is ebédeltem, majd kávéra voltam hivatalos Libanon legbefolyásosabb emberéhez, a maronita pátriárkához (akivel 2012-ben már találkoztam Budapesten). Ezt követően egy gyönyörű melkita székesegyházat látogattunk meg, melynek előterében véletlenül találkoztunk a nyugalmazott galileai melkita érsekkel, majd Szent Charbel celláját és sírját néztük meg. Meglátogattuk a bizánci szertartású kármelita nővéreket is, akik szigorú elzártágban élnek a külvilágtól, velük rácsos keresztül folytattunk derűs beszélgetést. A kelet-libanoni Zahle érseke ebédre hívott, és szívélyesen fogadott a szír katolikus pátriárka is. Utolsó esténken az aleppói érsekkel találkoztam Bejrútban. A káld, görög ortodox, örmény ortodox és örmény katolikus érseket idő hiányában sajnos nem tudtam meglátogatni. Végül, de nem utolsósorban, a hazafelé úton Isztambulban Bartolomeosz konstantinápolyi ortodox pátriárka is fogadott.

Hol találkozott szíriai menekültekkel?

Az egyházfőktől átfogó képet kaptunk a közel-keleti kereszténységről. Az iraki keresztények legtöbbször már elmenekült az országból. Onnan, ahol a kereszténység már ötszáz évvel az iszlám megjelenése előtt virágzott. Most főleg Szíriában szenvednek, mert az iszlamista hódítás nem tűri meg a keresztényeket. Ezek a keresztények vagy Szírián belül menekülnek biztonságos helyre, vagy a közeli Libanonba. Többségük nem akarja elhagyni Szíriát, mert szülőföldjükön szeretnének továbbra is élni. A Libanonban tartózkodóknak igen nehéz a helyzete, mert két hónap után lejár a menekültvizumuk, és ha visszatérnek otthonukba, fejenként kétszáz dolláros büntetést kell fizetniük. Néhányukkal szálláshelyünkön, a melkita patriarkátus épületében találkoztunk, ott kaptak szállást és munkát. Ellátogattunk a szír határ közelében lévő Zahléba is, ahol a helyi érsek rendkívüli érzékkel szerez anyagi támogatást bankároktól, politikusoktól, tehe-

tős és befolyásos emberektől. Ebből a pénzből ingyenkonyhát működtet – melyben naponta ezer ember étkezik –, és segít a menekülteknek lakást bérelni, valamint egészségügyi kiadásait is segíti, és a gyermekeket iskoláztatja. Ez a program egyedülálló Libanonban.

A keresztények miért nem mennek a menekülttáborokba?

A menekülttáborokban óriási többségben szunnita muzulmánok vannak, akik között a keresztények nem lennének biztonságban. Ezért nem maradnak a táborokban, hanem máshol próbálják kivárni a háború végét. Hangsúlyozni kell, hogy többségük nem akar külföldre menni, hanem vissza akar térni szülőföldjére. Találkoztam egy fiatalemberrel, aki családjával együtt Kanadába ment, az élete is meggyökerezni látszott, ám négy hónap után visszatértek Libanonba, mert nem tudnak Szíriától távol élni. Azt mondta,

INKÁBB SZENVEDNEK
AZÉRT, HOGY
A KERESZTÉNYSÉG
NE VESSZEN KI KRISZTUS
SZÜLŐFÖLDJÉN.

Ezt hangoztatják az ortodox és katolikus egyházak is, miközben azt érzik, Európa elhagyja őket, elfeledkezik annak a Közel-Keletnek a keresztényeiről, ahol a kereszténység megszületett, s ahonnan elterjedt. Folyamatosan próbálják fölhívni az európai keresztény vezetők figyelmét, hogy nemcsak az Európába hém-pölygő tömegekkel kell foglalkozni, hanem azokkal a keresztényekkel is, akik keresztény gyökereiket, szülőhazájukat a jobb étellel kecsegtető Nyugat hívószavára sem hajlandók elhagyni. Ők, mintha kipotyognának a rendszerből. A nagy segélyszállítmányok jobbjára a menekülttáborokba kerülnek, ahol keresztények alig vannak. Ezért a mi felelősségünk is nagy, hogy ezt továbbadjuk, és ne fáradjunk imádkozni a közel-keleti békéért.

Milyen útravalóval tért haza?

Hihetetlenül gazdag volt ez a hat nap. Nemcsak fizikai, de lelki élményekben is. Egyetlen olyan dolog nem volt, ami nem sikerült volna, sőt. Minden, amiről lemondtunk, amit nem reméltünk, teljesült. A Jóisten velünk volt első perctől kezdve, és egy pillanatra sem engedte el a kezünket. Mélyen megrendítő volt a szíriai keresztények tanúságtétele, hitük melletti kiállása, mely a rombolás, szegénység,

emberrablás, gyilkosság hatására sem lankad. Megrendítő volt a menekült, földönfutóvá lett keresztények látványa, a velük való beszélgetés, a pénz körül forgó libanoni élet zajában a szerzetességet választó nővérekkel való találkozás, akik a világtól elzárva, derűs, mosolygó arccal szentelik magukat Istennek. Az arab nyelvű Szent Liturgia, a csodálatos tempomok, az egyházfőkkel való találkozások, Naim atya önzetlen segítségére (elejétől a végéig mindenhol ő vitt minket autójával), és még sorolhatnám. Sosem fogom elfelejteni az utolsó estét, amikor az udvaron ülve beszélgettünk a patriarkátuson dolgozó szír keresztényekkel. Azt a mosolygós, önzetlen, szerető hálát, amit kaptunk tőlük – nem csupán az adományért, hanem a személyes látogatásért, a törődésért; mert rajtuk keresztül azt érezhették, hogy nincsenek egyedül. Vannak olyanok Európában, akik gondolnak rájuk, akik együttéreznek velük, akik imádkoznak értük.

Naim atya megható szavakkal búcsúzott. Nem győzte ő is köszönni az adományunkat. Egy távoli országból, ismeretlenül jöttünk segíteni az itt szenvedő keresztényekre, ami által érezte és megtapasztalta Szent Pál szavait:

„TI KRISZTUS TESTE
VAGYTOK,
S EGYENKÉNT
TAGJAI...
HA SZENVED
AZ EGYIK TAG,
VALAMENNYI EGYÜTT
SZENVED VELE...”

[1KOR 12,26]

